HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משכח רבי שקיל זוטרי שקיל רב טביומי משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים משכח זוטרי שקיל משכח רבי שדי זוטרי ושקיל רבי תניא אידך [1]בעל השור נקי רבי יוסי הגלילי אומר נקי [א]מדמי ולדות אמר לו ר"ע הרי הוא אומר [2]כי ינצו אנשים [ב](ונגפו אשה) אנשים [ג]ולא שוורים שפיר קאמר ר"ע אמר רב עולא בריה דרב אידי איצטריך ס"ד אמינא אנשים ולא שוורים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוורים מועדין הא תם מיחייב כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור אמר רבא [ג]יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא אלא אמר רבא איצטריך ס"ד אמינא אנשים ולא שוורים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוורים מועדין וק"ו לתמין דפטירי הדר כתב רחמנא בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב א"ל אביי אלא מעתה גבי בושת גמי נימא הכי אנשים ולא שוורים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוורים מועדין וקל וחומר לתמין דפטירי הדר כתב רחמנא בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב וכ"ת ה"נ אי הכי ליתני בעל השור נקי רבי יוסי הגלילי אומר פטור מדמי ולדות ומבושת אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו [ג]אנשים אין אסון באשה יענשו [ד]יש אסון באשה לא יענשו ולא שוורים דאע"ג דיש אסון יענשו הדר כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור מתקיף לה רב אדא בר אהבה אטו באסון תליא מילתא בכוונה תליא מילתא אלא [ג]אמר רב אדא בר אהבה אנשים [ה]כי נתכונו זה לזה אע"ג שיש אסון באשה יענשו כי נתכונו לאשה עצמה לא יענשו ולא שוורים דאפילו נתכונו לאשה עצמה יענשו כתב רחמנא בעל השור נקי דפטירי וכן כי אתא רב חגי מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה כוותיה דרב אדא בר אהבה תניא אידך בעל השור נקי ר"ע אומר נקי מדמי עבד וניתמא

משכח רבי שקיל. בריפת שקיל להו וכי הדר משכח זוטרי שקיל. הכא נמי לע"ג דרמייה גדולה אמר ליה בריפת כי הדר משכח רמייה זוטרתי אמרה ליה: **משכח זוטרי.** בריפת שקיל להו סבר למימ לא משכח אחריני וכי הדר משכח רבי שקיל להו מנא כולי האי לשיחזקינהו לכולהו שדי זוטרי ושקיל רבי. ס"נ המית אמר ליה בריפת לאחכמי לא הוה ידע ליה מילתא דעדיפא מיניה כי הדר משכח הך הדר ביה מקמייתא: **מדמי ולדות.** נגח את האשה ומתו בניה ובתה כדכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אתם הלא להוי יציאת בהריון וכו': **כתב** רחמנא בעל השור נקי תם **פטור** ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקתני לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטריך אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטירינן נמי במועד אלא מהייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם [ה]כדפירשתי לעיל (לא.) ולהכי כתב אנשים לומר נקי לגלויי עליה אלא מאנשי אנשים ולא שוורים אלא בתם והא דתניא בהמוכל (לקמן דף פז.) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע לתייבי במועד דמשלם נ"מ ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הכא כר"ע אתיא:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים כו'. לגבי בושת כתיב כי יצאו אנשים ויגפו אשה ולדה ואחיו למעוטי בעמיתו לא נפקא אלא לענין לחודיה וליפוי ובתם נפקא מהאי כדאמרינן בהמניח (לעיל דף לג.) ואפילו לר"ע דמשלם בעמיתו נפקי כולהו מודה הוא לבושת לא נפיק מיניה אלא לענין וליפוי ובתם ארגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מום אבל בושת דרגיל להיות רוב פעמים אלא חבלה לא נפיק מאי אלא מהאנשים (ו) ות"ת וליפוי ובתם אין לר"ע וצריך לכתוב קרא גבי ליפוי ובתם וכי יליפון אנשים דאנשים אנשים לדרשה אחריתא ומהאי טעמא נמי ת"ש אלא פרץ גבי ליפוי ובתם ונימא הכי אבל הכוח דבושת קיש לן למעוטי שוורים אתם ואם אלא פרץ

א תם מיחייב. לא צעי למימר תם שמוציא ממנה שהמועד פטור אלמא מסוף למייעד יהיה פטור יותר אלא ס"ק דמועד יהיה פטור אלא למיידו בהעדאה יותר מתם והא דקאמר ליפוי בתרעא מסוף לד תמות הקל שאין משלם אלא מגופו מייב לד מועדת לא כ"ש:

כתב רחמנא בעל השור נקי **דפטור.** ואנטריך למיכתב אנשים לפי לא כתב אלא בעל השור נקי הוה מוקמינן נקי מאני כופר והוה מחייבינן בין תם בין מועד בדמי ולדות אבל השתא דכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אתם הלא להוי יציאת בהריון וכו': **כתב** רחמנא בעל השור נקי תם **פטור** ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקתני לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטריך אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטירינן נמי במועד אלא מהייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם [ה]כדפירשתי לעיל (לא.) ולהכי כתב אנשים לומר נקי לגלויי עליה אלא מאנשי אנשים ולא שוורים אלא בתם והא דתניא בהמוכל (לקמן דף פז.) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע לתייבי במועד דמשלם נ"מ ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הכא כר"ע אתיא:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים כו'. לגבי בושת כתיב כי יצאו אנשים ויגפו אשה ולדה ואחיו למעוטי בעמיתו לא נפקא אלא לענין לחודיה וליפוי ובתם נפקא מהאי כדאמרינן בהמניח (לעיל דף לג.) ואפילו לר"ע דמשלם בעמיתו נפקי כולהו מודה הוא לבושת לא נפיק מיניה אלא לענין וליפוי ובתם ארגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מום אבל בושת דרגיל להיות רוב פעמים אלא חבלה לא נפיק מאי אלא מהאנשים (ו) ות"ת וליפוי ובתם אין לר"ע וצריך לכתוב קרא גבי ליפוי ובתם וכי יליפון אנשים דאנשים אנשים לדרשה אחריתא ומהאי טעמא נמי ת"ש אלא פרץ גבי ליפוי ובתם ונימא הכי אבל הכוח דבושת קיש לן למעוטי שוורים אתם ואם אלא פרץ

מסורת הש"ס

ו) רש"ל מ"ז, ג) [עירובין ט. ושם מז.], ג) לקמן מט., ד) [ועיין לד:], ה) [ד"ה ומי], ו) [ד"ה ומי],

תורה אור השלם

1. וְכִי יִגַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וָמֵת סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי: שמות כא כח

2. וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפַלִּלִים: שמות כא כב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה גבי וכו' לא נפיק מאי אלא מאנשים. ס"ב ס"ל ועיין בסמ"ע גלסי' אי מהסוף ס"ל ער לחודיה ול"ג ער ובושת דבושת נפק מאנשים:

גליון הש"ס

תום' ד"ה בתב וכו' בד"ה לעיל. עד לא ע"ל תוס' ד"ה לא"כ:

מוסף רש"י

יציבא. מזרמי (ערובין ט.).

נג א ב מיי' פי"ל מהל' מזק ממון הלכה ג:

נד ג ד ה מיי' פ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה ה ו סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכג סעיף ג ופעיף ד:

משכח רבי שקיל. בריפת שקיל להו וכי הדר משכח זוטרי שקיל. הכא נמי לע"ג דרמייה גדולה אמר ליה בריפת כי הדר משכח רמייה זוטרתי אמרה ליה: **משכח זוטרי.** בריפת שקיל להו סבר למימ לא משכח אחריני וכי הדר משכח רבי שקיל להו מנא כולי האי לשיחזקינהו לכולהו שדי זוטרי ושקיל רבי. ס"נ המית אמר ליה בריפת לאחכמי לא הוה ידע ליה מילתא דעדיפא מיניה כי הדר משכח הך הדר ביה מקמייתא: **מדמי ולדות.** נגח את האשה ומתו בניה ובתה כדכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אתם הלא להוי יציאת בהריון וכו': **כתב** רחמנא בעל השור נקי תם **פטור** ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקתני לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטריך אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטירינן נמי במועד אלא מהייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם [ה]כדפירשתי לעיל (לא.) ולהכי כתב אנשים לומר נקי לגלויי עליה אלא מאנשי אנשים ולא שוורים אלא בתם והא דתניא בהמוכל (לקמן דף פז.) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע לתייבי במועד דמשלם נ"מ ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הכא כר"ע אתיא:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים כו'. לגבי בושת כתיב כי יצאו אנשים ויגפו אשה ולדה ואחיו למעוטי בעמיתו לא נפקא אלא לענין לחודיה וליפוי ובתם נפקא מהאי כדאמרינן בהמניח (לעיל דף לג.) ואפילו לר"ע דמשלם בעמיתו נפקי כולהו מודה הוא לבושת לא נפיק מיניה אלא לענין וליפוי ובתם ארגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מום אבל בושת דרגיל להיות רוב פעמים אלא חבלה לא נפיק מאי אלא מהאנשים (ו) ות"ת וליפוי ובתם אין לר"ע וצריך לכתוב קרא גבי ליפוי ובתם וכי יליפון אנשים דאנשים אנשים לדרשה אחריתא ומהאי טעמא נמי ת"ש אלא פרץ גבי ליפוי ובתם ונימא הכי אבל הכוח דבושת קיש לן למעוטי שוורים אתם ואם אלא פרץ

א תם מיחייב. לא צעי למימר תם שמוציא ממנה שהמועד פטור אלמא מסוף למייעד יהיה פטור יותר אלא ס"ק דמועד יהיה פטור אלא למיידו בהעדאה יותר מתם והא דקאמר ליפוי בתרעא מסוף לד תמות הקל שאין משלם אלא מגופו מייב לד מועדת לא כ"ש:

כתב רחמנא בעל השור נקי **דפטור.** ואנטריך למיכתב אנשים לפי לא כתב אלא בעל השור נקי הוה מוקמינן נקי מאני כופר והוה מחייבינן בין תם בין מועד בדמי ולדות אבל השתא דכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אתם הלא להוי יציאת בהריון וכו': **כתב** רחמנא בעל השור נקי תם **פטור** ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקתני לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטריך אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטירינן נמי במועד אלא מהייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם [ה]כדפירשתי לעיל (לא.) ולהכי כתב אנשים לומר נקי לגלויי עליה אלא מאנשי אנשים ולא שוורים אלא בתם והא דתניא בהמוכל (לקמן דף פז.) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע לתייבי במועד דמשלם נ"מ ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הכא כר"ע אתיא:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים כו'. לגבי בושת כתיב כי יצאו אנשים ויגפו אשה ולדה ואחיו למעוטי בעמיתו לא נפקא אלא לענין לחודיה וליפוי ובתם נפקא מהאי כדאמרינן בהמניח (לעיל דף לג.) ואפילו לר"ע דמשלם בעמיתו נפקי כולהו מודה הוא לבושת לא נפיק מיניה אלא לענין וליפוי ובתם ארגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מום אבל בושת דרגיל להיות רוב פעמים אלא חבלה לא נפיק מאי אלא מהאנשים (ו) ות"ת וליפוי ובתם אין לר"ע וצריך לכתוב קרא גבי ליפוי ובתם וכי יליפון אנשים דאנשים אנשים לדרשה אחריתא ומהאי טעמא נמי ת"ש אלא פרץ גבי ליפוי ובתם ונימא הכי אבל הכוח דבושת קיש לן למעוטי שוורים אתם ואם אלא פרץ

גבי נער נמי נימא הכי דכתיב אדם בעמיתו ולא שור בעמיתו שור דומיא דאדם לחייב כו' משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דהכא לחייבי הא. פ"ה דס"ל כר"ש דאמר בחלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עט. ושם) נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וכיון דפטור ממיתה חייב בדמי ולדות דלית ליה דמגח דמי חזקיה וקסבר לר"י וכי היה תמה רב אדא בר אהבה על אביי ורבא מס שבורין כרבנן ועוד דלריכא למימר דרב אדא ובריית דרב חגי דרומאה פליגי אמגח דמי חזקיה וס"ל למפרך הכא כדפריך רבא עליה דרב דימי פרק חלו נערות (כתובות דף לה. ושם) ומי מיכא מאן דלית ליה דמגח דמי חזקיה ונרמא לר"י דרבא ואביי לא היו פוטרין שוורים מדמי ולדות מנקי אלא דוקא היכא דלא נתכוונו לאדם דומיא דאנשים דמשמעי דהו קרא אבל נתכוון לאדם עלמה חייב מדלא קאמר אנשים אין בין לאמון יענש הא יש לאמון לא יענש אין נתכוונו זה לזה אלא נתכוונו זה לזה אלא לאדם עלמה ולא שוורים דבין הכי ובין הכי יענש כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור והוה משמע שפיר דפטור בכל ענין אלא ודאי בנתכוונו לאדם עלמה חייבין לאביי ורבא ואע"ג דבאנשים פטירי טפי כשמתכוונים לאדם עלמה היינו משום דשייך בהו קס ליה בדרבה מיניה אבל בשור לא שייך ופריך רב אדא בר אהבה והא ע"כ בכוונה תליא מילתא לרבי דדריש בהאנשרפין (סנהדרין דף עט. ושם) ונתמה נפש תחת נפש ממון ולית ליה לן חלקת בין מתכוין לאמון לענין דמי הנשרפין וסובר רב אדא בר אהבה הדין לענין דמי ולדות דכיון דגלי קרא שים לחלק בין מתכוין לאמון לענין דמי הנשרפין לא גלמוד עוד אלא פטור ממון כאמון מתכוין מכח הקישא ואע"ג דלית ליה הקישא לענין אחר דבריס ות"ק לדידיה אנשים אפילו יש לאמון בהאדם יענשו ולדידיה יש לנו לפטור בשוורים אפילו נתכוונו לאדם אחי אפשר לרבי לדרוש אלא כמו שדורש אחרי כן ומדרבי נחמיה לכולהו אנשי אלא מיעוט מתניתין זה ביניהם ואביי ורבא סבירי להו דדוקא למאי דגלי קרא כגון לדמי הנשרפין אבל בשאר ממון לא גלי וכן מוכח בהפרה (לקמן דף מט.) לדאביי ורבא סבירי להו שהוא חייב בשוורים בשנתכוון לאדם עלמה דתנן שור שהיה מתכוין לחבירו והכה אדם עלמה משמע דלרבא מדמי ולדות ודאיקין בגמרא טעמא דנתכוין לחבירו אבל נתכוין לאדם משלם נימא תהוי מיוחדת דרב אלא בר אהבה משמע דלרבא ואביי ניחא למחייבי ומתניתין דהחובל (לקמן דף פז.) דפטור שור מדמי ולדות דוקא כשלא נתכוין לאדם דומיא דאנשים דקרא: